

Wprowadzenie

W imieniu Zespołu Redakcyjnego przedstawiam Czytelnikom kolejny – piąty – zeszyt poświęcony aktualnym zagadnieniom prawa własności intelektualnej przygotowany przez pracowników Katedr Prawa Cywilnego i Prawa Europejskiego UAM. Jak zwykle zadaniem Zespołu Redakcyjnego było przedstawienie dorobku naukowego reprezentującego wszystkie instytucje naukowe w naszym kraju. Jesteśmy bardzo wdzięczni Autorom artykułów, że zdecydowali się wziąć z entuzjazmem udział w naszej inicjatywie i opracować w krótkim terminie wartościowe publikacje. Tom recenzowany był, poza pracami redakcyjnymi, przez prof. *Katarzynę Grzybczyk* z Uniwersytetu Śląskiego, której uwagi stanowiły podstawę dla cennych refleksji dla wszystkich Autorów.

Zeszyt składa się z dwunastu opracowań. Ze względu na ogólne znaczenie zasady terytorializmu w całym prawie własności intelektualnej na pierwszym miejscu umieszczono artykuł *Marka Świerczyńskiego* pt.: „Zasada terytorializmu praw własności intelektualnej, w kontekście handlu elektronicznego oraz zmian zachodzących w prawie prywatnym międzynarodowym”. Autor artykułu zwraca uwagę Czytelnika na trudności w realizacji zasady terytorializmu praw własności intelektualnej w warunkach gwałtownego rozwoju umów elektronicznych. Skutkiem powszechnej dostępności utworów i innych przedmiotów praw własności intelektualnej w Internecie, granice państwowe tracą na znaczeniu, a coraz większą rolę odgrywa zasada uniwersalizmu tych praw. W prawie prywatnym międzynarodowym na rosnące znaczenie zasługują łączniki prawa państwa pochodzenia oraz prawa państwa, gdzie domagamy się ochrony. Autor podaje interesujące przykłady z orzecznictwa TSUE ilustrujące powyższe tendencje. Artykuł może stanowić materiał dla dalszych studiów nad lakonicznymi w tej kwestii przepisami prawa prywatnego międzynarodowego.

Artykuł *Dominika Lubasza i Witolda Chomiczewskiego* pt.: „Wyłączenia odpowiedzialności *host providerów* – w poszukiwaniu równowagi pomiędzy dobrami prawnie chronionymi” poświęcony jest głównie sytuacji prawnej *host providerów*, czyli podmiotów udostępniających usługobiorcom internetowym zasoby systemu teleinformatycznego. Autorzy zauważają, że krąg podmiotów należących do tej kategorii może być znacznie szerszy niż to zwykle się uważa i obejmować może także podmioty oferujące portale społecznościowe, fora internetowe czy blogi. Co do zasady *host provider* pełni funkcję bierną przechowując i udostępniając informacje pochodzące od innych osób bez wnikania w ich zawartość. Taka sytuacja stwarza poważne zagrożenie dla dóbr osobistych osób trzecich oraz dla praw własności intelektualnej. W Internecie jest bowiem łatwo umieścić pewne informacje, a ze względu na anonimowość ich autorów, trudno ustalić skąd one pochodzą. Dotarcie do nadawcy wiadomości, a także i do ich odbiorcy jest trudne, natomiast łatwo ustalić kto jest *host providerem*. Stąd dyrektywa o handlu elektronicznym w zasadzie wyłącza odpowiedzialność *host providerów* za przechowywane treści. Autorzy przedstawiają także prace nad implementacją tej dyrektywy i krytycznie oceniają wyniki tych prac w naszym kraju.

Autorzy przedstawiają orzecznictwo TSUE i orzecznictwo polskie, wskazują także kiedy rola *host providerów* przestaje być tylko pasywnym przekazywaniem przechowywanych informacji.

Artykuł *Jana Szczodrowskiego* pt.: „Pośrednicy Internetowi jako adresaci nakazów sądowych w kontekście naruszenia autorskich praw majątkowych i praw pokrewnych w Internecie – kilka uwag o dostępności oraz zakresie podmiotowych nakazów na tle najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz prawa wybranych państw członkowskich” rozwija w pewnym sensie zagadnienia poruszane przez autorów poprzedniego artykułu. Autor zastanawia się bowiem kto ponosi odpowiedzialność za naruszenia praw autorskich w Internecie. Analiza dokonana jest na tle aktualnego orzecznictwa TSUE oraz dyrektyw o handlu elektronicznym, o prawie autorskim i o egzekwowaniu praw własności intelektualnej. Autor wskazuje, że są wątpliwości co do polskiej implementacji art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29/WE. Czytelnik znajdzie w artykule interesujący przegląd orzecznictwa TSUE w tych sprawach oraz próbę jego oceny.

Artykuł *Bartosza Klebana* pt.: „System licencji wieloterytorialnych według dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/26/UE (wybrane zagadnienia prawne)” dotyczy aktualnego zagadnienia licencji na utwory muzyczne *online*. Artykuł przedstawia poglądy Komisji Europejskiej w tej sprawie i ich ewolucję w ciągu 10 lat prowadzących do uchwalenia dyrektywy Nr 2014/26/WE z 26.2.2014 r. Autor krytycznie ocenia ostateczne rozwiązania przyjęte w dyrektywie, które mogą doprowadzić do dominacji kilku dużych organizacji zbiorowego zarządzania na terenie całej Unii Europejskiej w zakresie udzielania licencji muzyki *online*. Grozi nam także zalew muzycznego repertuaru anglo-amerykańskiego. Autor uważa także, że postanowienia Dyrektywy dotyczące struktury i funkcjonowania OZZ nie spełniają oczekiwań ustawodawcy europejskiego w zakresie usprawnienia ich działalności.

Artykuł *Rafała Sikorskiego* pt.: „Wiele hałasu o nic? Uwagi o dozwolonym użytku prywatnym na tle orzeczenia TSUE w sprawie *ACI Adam*” dotyczy ważnego zagadnienia interpretacji przepisów prawa autorskiego w zakresie dozwolonego użytku prywatnego dokonanej niedawno przez TSUE w wyroku z 10.4.2014 r. Główny nacisk położony jest na pytanie, czy dozwolony użytek prywatny dotyczy tylko utworów legalnie rozpowszechnianych czy także tych kopii utworów, które są rozpowszechniane nielegalnie. TSUE zmierza do ograniczenia użytku prywatnego tylko do kopii legalnie dostępnych. Rodzi to dalsze wątpliwości dotyczące zakresu opłat od sprzętu i nośników ponoszonych przez korzystających z tych urządzeń.

Artykuł *Krzysztofa Felchnera* pt.: „*Streaming* w świetle prawa autorskiego” przybliży Czytelnikowi problematykę *streamingu*, który polega na udostępnianiu w Internecie plików zawierających fragmenty rozpowszechnionych utworów. Takie fragmenty same w sobie z reguły nie są utworami, chociaż składają się na utwór. Autor uważa, że *streaming* o charakterze użytku osobistego jest dozwolony. Natomiast *streaming* dla celów profesjonalnych powinien być uważany za naruszenie praw autorskich. Autor interesująco przedstawia orzecznictwo TSUE w tych sprawach i podobnie jak *Rafała Sikorski* podkreśla, że kopia utworu udostępniana w formie *streamingu* musi być kopią legalną.

Kolejny artykuł *Katarzyny Klafkowskiej-Waśniowskiej* pt.: „Agregatory wiadomości i spory o korzystanie z artykułów prasowych – problemy prawa autorskiego” dotyczy skomplikowanej problematyki oferowania w Internecie linków do chronionych autorsko utworów. Rozważania dotyczą konsekwencji wyroku TSUE w sprawie *Svensson* oraz orzeczeń innych trybunałów w podobnych sprawach. TSUE w sprawie *Svensson* w zasadzie uznał udostępnianie linków za legalne. Stanowisko to wywołało zaniepokojenie wydawców i nawet reakcję ustawodawcy niemieckiego, który zakazał przez rok od publikacji utworu zamieszczania linków bez zgody wydawcy.

Kolejny artykuł *Jakuba Kępińskiego* pt.: „Użycie znaku towarowego w reklamie kontekstowej. Przegląd orzecznictwa TSUE i poglądów doktryny” dotyczy bardzo aktualnego zagadnienia używania zarejestrowanych znaków towarowych w słowach kluczowych usług rekla-

owych oferowanych przez Google w Internecie. Podstawą tej analizy są orzeczenia TSUE wydane w ostatnim okresie. Z orzecznictwa tego płynie ogólny wniosek, że posługiwanie się w reklamie słowami kluczowymi odpowiadającymi chronionym znakom towarowym powinno pociągać za sobą odpowiedzialność usługodawców. Autor nie wyklucza także odpowiedzialności spółki Google. Autor zauważa, że szereg naruszeń prawa do znaku kwalifikuje się bardziej jako naruszenie przepisów o nieuczciwej konkurencji niż prawa znaków towarowych *sensu stricto*.

Artykuł *Moniki Namysłowskiej* pt.: „Internetowa reklama behawioralna między regulacją prawną a samoregulacją” dotyczy nowych aspektów reklamy internetowej. Autorka zauważa, że reklamodawcy coraz częściej stosują technikę badania zainteresowań korzystającego z Internetu poprzez analizę jego połączeń internetowych. W ten sposób uzyskuje się profil behawioralny użytkownika, co umożliwia wysyłanie mu ofert reklamowych dostosowanych do jego preferencji. Takie analizy stanowią jednak zagrożenie dla prywatności użytkowników Internetu i mogą także być nieuczciwymi praktykami rynkowymi. Autorka omawia tę postać reklamy w świetle dyrektywy 2005/29/WE oraz w świetle dyrektyw dotyczących ochrony prywatności i łączności elektronicznej – nr 2002/58/WE i 95/46/WE. Artykuł kończą uwagi dotyczące zabiegów samoregulacyjnych branży reklamowej w tych sprawach.

Kolejny artykuł *Alicji Gniewek* pt.: „Ochrona danych osobowych w środowisku Chmury Obliczeniowej (*Cloud Computing*). Analiza wybranych elementów reformy przepisów o ochronie danych osobowych w Unii Europejskiej” jest powiązany z reklamą behawioralną tym, że koncentruje się na ochronie danych osobowych w Internecie. Autorka przedstawia pojęcie Chmury Obliczeniowej jako nowe zjawisko w sferze IT. Oznacza ono także łatwy dostęp korzystających z Internetu do zasobów przetwarzania danych posiadanych przez usługodawcę. W Unii Europejskiej powstają zatem propozycje nowych przepisów w tej sferze wpływających na szereg aspektów ochrony prywatności. Propozycje te zmierzają do nadania tym przepisom postaci rozporządzenia, co wpłynie będzie bezpośrednio na prawo krajowe wszystkich krajów członkowskich UE.

Zagadnień bardziej technicznych dotyczy artykuł *Żanety Pacud* pt.: „Ochrona patentowa rozwiązań informatycznych na gruncie Konwencji o udzielaniu patentów europejskich i w prawie polskim”. Autorka przedstawia w nim możliwości ochrony patentowej rozwiązań informatycznych na gruncie Konwencji o patencie europejskim i w prawie polskim. Konwencja wyklucza udzielanie patentów na programy komputerowe „jako takie”. Autorka przedstawia liberalną wykładnię tego ograniczenia patentowalności w orzecznictwie Europejskiego Urzędu Patentowego w Monachium. Przepisy polskiego PrWłPrzem są jednak mniej liberalne niż Konwencja i mniej liberalne są też wytyczne Urzędu Patentowego w tej kwestii. Autorka zauważa jednak, że praktyka bardziej liberalna, co do zdolności patentowej programów komputerowych, pojawia się w orzecznictwie polskich sądów wzorujących się na decyzjach EUP. Sytuacja ta wywołuje niepewność w praktyce stosowania prawa w Polsce.

Ostatni artykuł *Igora Nestoruka* pt.: „«Zła wiara» jako kryterium rozstrzygania sporów dotyczących nazw domenowych na przykładzie ACPA oraz UDRP” dotyczy dwóch powiązanych ze sobą zagadnień, a mianowicie kolizji między znakiem towarowym a domeną internetową z jednej strony, oraz sporów zachodzących w procesie rejestracji domen internetowych z drugiej strony. Pierwszy krąg zagadnień przedstawia Autor na tle amerykańskiej ustawy *Anticybersquatting Consumer Protection Act*. Drugi krąg tematyczny zwraca uwagę Czytelnika na zasady polubownego rozstrzygania sporów o domeny internetowe. W obu przypadkach istotne znaczenie ma odpowiedź na pytanie czy działania naruszcycieli podejmowane są w dobrej czy w złej wierze. Autor podaje przykładowe kryteria, które służą do ustalenia czy mamy do czynienia z dobrą czy złą wiarą naruszcyciela. Kryteria te można ewentualnie wykorzystać także na użytek krajowy.

Kończąc niniejsze wprowadzenie mam nadzieję, że Czytelnik po lekturze prezentowanego tomu będzie bogatszy o informacje dotyczące aktualnych zagadnień prawa własności intelektualnej.

Redakcja nie ma pewności czy uda się jej kontynuować tę serię publikacji dotyczących aktualnych zagadnień prawa własności intelektualnej. Mamy nadzieję, że życzliwe przyjęcie naszej serii wydawniczej przez Czytelników wpłynie pozytywnie na decyzje czynników odpowiedzialnych w tej trudnej dla nas kwestii.

Poznań, lipiec 2015 r.

prof. dr hab. *Marian Kępiński*